

Asia: VN/9898/2021-75

Ehdotukset SUP-direktiivin täytäntöönpanoon liittyviksi asetuksiksi sekä uudeksi keräyspaperia koskevaksi asetukseksi

Lausunnonantajan lausunto

Valtioneuvoston asetus eräistä muovituotteista

Huomioita koskien 4§:ää

Asetusluonnoksen 4 § perustuu vielä julkaisemattoman hallituksen esityksen suunniteltuihin pykäliin. Siksi nämä huomiot koskevat myös kyseistä hallituksen esitystä.

1. SUP-direktiivi ei edellytä tumppien erilliskeräystä

SUP-direktiivi velvoittaa kertakäyttöisiin muovituotteisiin kuuluvien tupakkatuotteiden ja suodattimien valmistajat ja maahantuojaat vastaamaan roskien keräys- ja siivouskustannuksista sekä näiden keräysinfrastruktuurista ja käsittelystä. Direktiivin mukaan erillisen tupakantumppien keräyksen ei kuitenkaan tulisi olla pakollista. Mm. johdanto-osan kohdan 22 mukaan ”Siksi näiden tuotteiden erilliskeräyksen ei olisi oltava pakollista.”

2. Tumppien ominaisuudet eivät puolla erilliskeräystä

Joidenkin vaatimusten merkityksellisyys vaihtelee tuotteen ominaisuuksien mukaan. Direktiivissä todetaan, että tupakkatuotteiden erilliskeräys ei ole tarpeellista, sillä niiden käsittely ei edellytä erilliskeräystä. Mm. johdanto-osan kohdan 22 mukaan ”Tupakkatuotteiden, joiden suodattimet sisältävät muovia, [...] asianmukainen käsittely jätehierarkian mukaisesti ei edellytä erilliskeräystä.” Tupakantumpit voidaan roska-astioden syttymisen estämiseksi kerätä julkisiin roska-astioihin kiinnitettyihin erillisiin astioihin, kuten tuhkakuppeihin tai tumpauslevyihin. Tällaisten

tuhkakuppien huolto ja tyhjennys tulee kuitenkin tehdä kunnallisten palveluiden toimesta kustannustehokkaasti yhdessä julkisten roska-astioiden huollon ja tyhjennyksen kanssa, sillä jätehierarkian mukaan tupakantumpit kuuluu käsiteltäväksi yhdessä muun yleisen julkisen jätteen kanssa.

3. Paikalliset tekijät ja erityispiirteet tulee huomioida

Ehdotettu koko maan kattava erilliskeräysjärjestelmä yksinomaan kertakäyttöisiin muovituotteisiin kuuluville tupakkatuotteille ja suodattimille ei ota huomioon paikallisia erityispiirteitä kuten väestötiheyttä, kaupunki- ja kuntarakenteita tai alueiden luonnetta eikä täyttäisi SUP-direktiivin vaatimusta kustannustehokkuudesta; kaupungit eroavat kylistä ja maaseudusta, rannikkokunnat eroavat syrjäseuduista ja matkailijoiden määrä eri alueilla vaihtelee. Suomen kaltaisessa harvaan asutussa, erittäin alhaisen asukastiheyden maassa erilliskeräysjärjestelmän sisällyttäminen jätteenhuoltojärjestelmään kaikkialla huomioimatta asukastiheyttä, on vahvasti ristiriidassa direktiivin edellyttämien suhteellisuus- ja kustannustehokkuusperiaatteiden kanssa.

4. Ehdotetun kaltainen erilliskeräys on SUP-direktiivin periaatteiden vastainen

Direktiivin 8 artiklan 4 kohta edellyttää, että laajennetun tuottajavastuun infrastruktuurikustannuslaskelmien on oltava seuraavien kolmen laajennetun tuottajavastuun periaatteen mukaisia:

1: Kustannustehokkuus ja välttämättömät kustannukset

Erillisen keräysinfrastruktuurin eli erillisten jäteastioiden kuten tuhkakuppien asentaminen yleisimmin roskaantuville paikoille suodattimellisten tupakkatuotteiden erilliskeräämiseksi ilman, että nämä ovat erillisen jätteenkäsittelyn piirissä, olisi tarpeetonta direktiivin tavoitteiden saavuttamiseksi. Direktiivin tavoitteena on ehkäistä ja vähentää tiettyjen muovituotteiden vaikutusta ympäristöön ja ihmisten terveyteen. Kustannukset infrastruktuurille, joka ei tuo lisäarvoa tupakkatuotteiden todelliseen myöhempään jätehuoltoon, ylittäisivät siten kustannukset, jotka ovat välttämättömiä direktiivin 8 artiklan 3 kohdan 2 momentissa tarkoitettujen palvelujen tarjoamiseksi kustannustehokkaasti.

Direktiivi sallii korvaukset vain kustannustehokkaille toimenpiteille, joka tulee huomioida kansallisessa toteutuksessa. Tämä tarkoittaa, ettei kaikki syntyneet kustannukset ole korvausten piirissä, sillä keskimääräiset tai todelliset kustannukset eivät välttämättä ole kustannustehokkaita.

2: Suhteellisuus

Kaikki tällaiset kustannukset olisivat myös suhteettomia, koska ne ylittäisivät sen, mikä on tarpeen SUP-direktiivin tavoitteiden saavuttamiseksi, samalla kun ne aiheuttaisivat tuottajille tarpeettomia lisäkustannuksia.

3: Asianmukaiseen ja luotettavaan tietoon perustuva avoimuus

Erillisen keräysinfrastruktuurin perustamista tulisi myös edeltää asianmukainen eri kunnissa yhteistyössä tuottajien kanssa toteutettava jätteiden lajitteluanalyysi edustavan ja luotettavan tiedon keräämiseksi tosiasiallisista yleisimmin roskaantuvista paikoista. Tämä on erityisesti tarpeen harvaan asutussa ja suurten paikallisten eroavaisuuksien maassa sen selvittämiseksi, mihin paikkoihin tällaisia jäteastioita olisi tarpeen asentaa.

On huomattava, että tuottajat lukeutuvat direktiivin tarkoittamiin asianomaisiin toimijoihin. Tämä ilmenee mm. uudistetun jätedirektiivin (EU) 2018/851 8 a artiklan 1 kohdasta, jonka mukaan "jäsenvaltioiden on määriteltävä selkeästi kaikkien asiaankuuluvien toimijoiden, mukaan lukien jäsenvaltion markkinoille tuotteita saattavien tuotteiden tuottajien [...] roolit ja vastuut".

Valtioneuvoston asetus muovia sisältävistä kalastusvälineistä

-

Valtioneuvoston asetus eräiden muovituotteiden tuottajien kunnille maksamista korvauksista

Perusongelma asetusluonnoksen staattiseen markkinaympäristöön perustuvassa laajennetussa kustannusvastuumallissa on, että se jättää 3–5 vuoden välein toteutettavien koostumustutkimuksien välillä kaiken vaihtelun tuotteissa ja markkinoissa huomioimatta, ml. muutokset kerätyn jätteen määrässä ja mahdolliset tuoteinnovaatiot, jotka korvaisivat kertakäyttömuovin kertakäyttömuovittomilla tuotteilla. Kustannusvastuumallin tulisi huomioida nämä jokaisen laskutuskauden osalta, eli mitä kertakäyttömuovituotteita on valmistajien ja maahantuojien toimesta laillisesti saatettu markkinoille ja mitä julkista jätettä on kerätty ja siivottu.

Kuitenkin esimerkiksi Euroopan komission viimeisimmässä SUP-roskien siivouskustannuksia koskevassa ohjeessa todetaan nimenomaisesti, että jäsenvaltioiden on huomioitava sellaiset asiaankuuluvat tekijät kuten markkinadynamiikka varmistaakseen, että kustannuslaskenta on tarkkaa, asianmukaista, avointa ja oikeasuhteista. ("European Commission Study to support the development of implementing acts and guidance under the Directive on the reduction of the impact of certain plastic products on the environment" -raportin sivu 48.)

Lisäksi innovaatioiden edistäminen on selkeästi SUP-direktiivin yksi päätavoitteita. Direktiivin johdanto-osan 16 kohdan mukaan "Innovoinnin ja tuotekehityksen odotetaan tuottavan toteutuskelpoisia vaihtoehtoja muovia sisältäville suodattimille, joten niitä on edistettävä. Tupakkatuotteiden, joiden suodattimet sisältävät muovia, laajennettua tuottajan vastuuta

koskevista järjestelmissä olisi myös kannustettava innovointiin, jolla pyritään kehittämään kestäviä vaihtoehtoja muovia sisältäville tupakkatuotteiden suodattimille".

Olemme pitkään aktiivisesti tutkineet ja arvioineet vaihtoehtoisten savukkeiden suodatinmateriaalien käyttökelpoisuutta, joiden ympäristövaikutukset olisivat pienemmät kuin tällä hetkellä savukkeiden suodattimissa käytettävällä selluloosa-asetaatilla. Jatkamme vaihtoehtoisten ja paremman biohajoavuuden omaavien suodatinmateriaalien tutkimista ja arviointia, ml. muovittomat materiaalit. Vaikka jotkin testatut materiaalit ovat täyttäneet yhden tai useamman edellä mainituista kriteereistä, emme ole vielä löytäneet selluloosa-asetaatille vaihtoehtoa, joka täyttää kaikki kriteerit. Jatkamme vaihtoehtojen tutkimista uusien materiaalien ja prosessien tullessa saataville. Huomioiden direktiivin tavoitteet, tuottajavastuusääntelyn tulisi tarjota kannustimia laajennetun tuottajavastuun piiriin lukeutuvien tuotteiden valmistajille tuottaa parannetuilla materiaalikoostumuksilla paremman ympäristöjalanjäljen omaavia tuotteita.

Tuottajien ei myöskään tule olla vastuussa rajat ylittävästä matkustajatuonnista tai peräti laittomista tuotteista aiheutuvista kustannuksista. Laittomat tuotteet ovat lähtökohtaisesti niitä koskevien lakien, määräysten ja verojen ulottumattomissa. Esimerkiksi vuonna 2021 laittomien savukkeiden osuus oli 13,6 % savukkeiden kokonaiskulutuksesta Suomessa Philip Morris Products SA:n tilaaman KPMG:n tutkimuksen mukaan. Suomessa laillisesti toimivat valmistajat ja maahantuojat eivät voi olla kustannusvastuussa tällaisista laittomista tuotteista aiheutuvista jätteistä ja roskista.

Näistä syistä kullekin SUP-tuotteiden ryhmälle tuleekin määritellä direktiivin vaatimuksia noudattava tuottajavastuumaksu, jonka määrittely perustuu koostumustutkimuksen tuloksiin ja tietoihin kunnille aiheutuvista direktiivin mukaisista tosiasiallisista kustannuksista. Yksittäisten tuottajien SUP-tuottajavastuumaksu määräytyisi kunkin laskutuskauden osalta kertomalla kyseisen SUP-tuoteryhmän tuottajavastuumaksu tuottajan markkinalle saattamien SUP-tuotteiden määrällä.

Valtioneuvoston asetus pakkauksista ja pakkausjätteistä annetun asetuksen muuttamisesta

-

Valtioneuvoston asetus juomapakkauksista annetun asetuksen muuttamisesta

-

Valtioneuvoston asetus keräyspaperin erilliskeräyksestä ja kierrätyksestä

-

Välimäki Heta
PM Finland

von Rabenau Mikael
Philip Morris Finland Oy